

Taatsi meelemuutus

Kui elle^q õks nää^q päävä, kasve^q kats,
kolm-nelli kullõhõlli^q,
kur'akõnõ õks sis kakk' kuvvõ^q kängä^q,
viie^q verevä^q saapa^q
4270 sorijit õks saatõh,
keelekandjit keeräteh.
Nuu^q jovva-s õks paare lakk'a aija^q,
juuke tetä^q jutusõt.
Oo õks taad kurja kongojalga,
4275 virilät vigurist -
kuri õks sis tekk' kuldakänge,
hõõrd' hõpõtallakõise,
kuri tekk' õks sis kuvvõlõ pujalõ,
visas' jalga viiele!
4280 Tuu himots' õks kõõ kuri hingekeise,
Vana- tahtsõ õks tuu -patt vaimukõist.
Kuus käsk' õks tä poiga kolka piti,
viis veerät' viirt piti:
nimä^q õks küll otsõ^q noid naisi,
4285 lõivo suuri lõvvakõisi,
kua oll' õks küll kõva kõnõlõmma,
oll' suurõp sorimahe.
Sinnä käsi^q õks nää^q summõ sorijit,
pargõ paarilahotajit.
4290 Üts õks küll tull', tõõnõ läts,
kolmas õks sais' kua veereh,
neläs sais' sanna takah.
Kua oll' õks jal naane julgõp,
julgõp, rohkõp,
4295 tuu mütt' õks küll sisse kui mürk,
ragõ* tarrõ kui raud.
Toolõ and' õks küll Tunt' suurõ tujo,
Vanapatt pall'o jutto.
Tuu õks sääil kõvastõ kõnõl',
4300 ai jutto julgõhõ,
sorõ õks tä Alet armõtost,
vaak'* veljä vaesõst:
“Näio õks sa ime helläkene,
Taatsi maama mar'akõnõ,
4305 kas om õks sul miil taahha anda^q,
oll' julg kosjo juvva^q?
Timä võit õks koto sa kullõlda^q,
üle veere veerätellä!
Kavvõst õks küll om kägo kummõ,
4310 üle mõtsa mõdusap,
lääde õks kui mano – massa-i midä,
kottalõ – olõ-i kummõ!
Nii ka õks sul saasõ ausa Ale,
väega hüä väümiis:
4315 kodo om õks täl kor'usõkõnõ,
maja mar'amärsikene,
kohe olõ-i õks teil kost'ma minnä^q,
asto^q aigo viitmähe!
Ilodo õks teil om rahvast,

4320 häpe hüästä hõimust -
kohe annat õks sa kulladsõ kossa,
vahaladva laotõllõt?
Näio õks sa ime helläkene,
Taatsi maama marakõnõ,
4325 kui sa õks vil usu-i mino jutto,
võta-i tõõst tõõsõ jutto,
sis võidõ õks vil küssü^q kümne käest,
tiidä^q mitme mehe käest,
et annat õks sa valla vaesõllõ,
4330 kihelkonna kehväselle!
Tütär nakas õks kui kodo tulõmahe,
Taatsi kodo tands'mahe,
õga olõ-i õks täl ülällä hobõst,
kasal kaarasüüjät -
4335 sis võtt õks tä nulgast nuiakõsõ,
kesä päält kepikese,
tuu õks täl saasõ hüä hopõn,
kallis kaarasüüjäni!
Tulõ õks tä nuial üle nurmõ,
4340 tulõ kepil üle kesä.”
Taatsi õks sis kullõl', vasta kostõ,
sorijallõ solbahut':
“Ese and õks küll mullõ Musto ruuna,
Taatsilõ targa ratso,
4345 üle and õks küll kolmõ tä kor'ada,
üle nelä nimitsellä^q,
perrä ka õks pand pikä vankre,
kalle^q ratta^q kallutõllõs!
Hüä saasõ õks meil Alega sõita^q,
4350 kullus tulla^q umma kodo!”
Sis läts' õks ar vällä sorija,
keerät' vällä keelekandja,
sis läts' õks tä kodo minemähe,
tiid piti tegünemmä.
4355 Vasta õks täl puttõ kavval' Kaatsi,
kulla tõõnõ kosilanõ.
Täkk õks täl iih tännütelli,
hiiro ruuna hirnaskõlli.
Kaatsi õks liinast kodo kaldo,
4360 oido kodo ollõ mant -
õga- õks tä -päivi liina käve,
liina käve, turgo tougas'.
Ale-õks-jal-kõist, velekeist,
kallist imekanakõist!
4365 Tull' õks jal sinnä õdago,
läts' mõrsja mõisahe,
läts' õks jo tarrõ terävähe,
terävähe, tirõhõhõ.
Ale õks sis läts' Taatsi mano,
4370 uma puhta pruudi mano,
Ale ai õks sis jutto julgõhõ,
mar'a sõnno magõhit.
Taatsi taha-s õks imp targastõ kõnõlda^q,

magõhõhõ man´ahutta^q -
4375 üle ütél´ õks jo kümne üte sõna,
üle katsa kadsatõlli.
Ale õks sis lausi meelestäni,
meelest, meele poolõstani:
“Siin õks jo om virp seeh,
4380 om kiird kespaigah -
virp õks jo vidä virro-harro,
kiird lakk´a kiskmahe!”
Ime mütt´ ka õks jo müüdä kui mürk,
ragi müüdä kui raud:
4385 ime aja-s õks imp jutto Alega,
kitä-s perrä pehmehe.
Ese muudku õks ai hüvvä jutto,
miis jutto meelelist:
ese tahtsõ õks küll Alelõ anda^q,
4390 kallel meelel kallutõlla^q.
Kõõ õks nää^q üü kõnõliva^q,
kikkani keerätelli^q.
Heitse^q õks nää^q veit´ost magamahe,
tunnikõsõst tud´omahe.
4395 Ale oll´ ka õks küll pehme pet´mähe,
oll´ oigõ ostmahe:
kõnõl´ õks tä tunnil tuhat sõnna,
mito sata minotil,
Taadsõ õks sis meele meelütelli,
4400 Taadsõ süäme sütütelli.
Ale lubas´ õks osta^q hüvvä rätte,
kulla kos´arätikeist.
Tulli^q õks nää^q üles hüäl meelel,
astõ^q armu-süämega.
4405 Jälke õks nää^q seivä^q, jälke jeivä^q.
Taadsõ õks sis ehe ilosahe,
Taadsõ kabist´ kallehe.
Ese pand´ õks sis ette hobõsõ,
pand´ virga vehmrehe,
4410 sulanõ õks vil lihte* libistelli,
kulla tutto koobitsõlli.
Alekõnõ õks sis piire perä pääle,
Taadsõ kõrvalõ kõndõ,
kutsär õks läts´ kolmandast,
4415 ilmo pääle ede-istjä.
Veere õks sis liina Virkse jago,
läts´ turgo Tuula sugu.
Sääl õks sis käve^q veid´okõsõ,
jalotiva^q jao peräst.
4420 Oo õks taad Kaadsit kavalat,
vigurist rikast veljä -
vahtsõ õks tä Taadsit vao takast,
kai näiot kavvõndõst.
Timä õks ar vahtsõ tuu ao,
4425 tuvi, tuu tunnikõsõ,
Ale läts õks kui rätte kaemahe,
kos´arätte korjamma.
Kaadsõ käve õks sis mano kärmähe,
astõ mano armahe,
4430 and´ õks tä käe künnärpääni,
olõst saani oiutõlli:
“Tere õks no, tere, kosit näio,
Ale mõtõld mõrs´akõnõ!”

Õga tohi-s õks imp Ale mano tulla^q,
4435 rikka Kaadsõ rinna mano:
Kaadsil oll´ õks jo käeh käekorv,
ollõ kallis kardong,
säläh ollõ^q õks täl säkso^q sinele^q,
maani massanäolitse^q.
4440 Kaadsõ ai õks kui Taadsõ jutto,
vesselähe veerätelli,
Kaadsõ õks sis jalgo hel´otõlli,
jalakundsõ koputõlli,
pääle õks tä mütsõ hel´otõlli,
4445 kohrut´ korgõt kübärät.
Kaadsõ lasõ-s õks imp Taadsit Ale mano,
kulla Ale kottalõ.
Alekõnõ õks jo kai kavvõndõst,
sais´ kurvah saina veereh -
4450 minnä^q tohi-i õks imp mano rikkallõ,
minnä^q kõrkõ kõrvalõ.
Taadsõ ka õks jo kossa kohrutõlli,
ummi hiussit hel´otõlli.
Ale õks lausi meelestäni,
4455 meelest, meele poolõstani:
“Ooda^q õks sa, ooda^q, Taadsikõnõ,
anna^q aigo veid´okõsõ!
Avvo om õks sul katõ kuurmaga,
õnnõ olõ-i õks sul hõpõluidsaga.”
4460 Taadsõ ka õks kuuld´, kosta-s vasta,
ütle-s mitte midäge.
Kaadsõ õks sis vei suurdõ puute,
mar´a suurdõ magasihe,
koh õks naid siide müüdigi,
4465 kalõvut kaubõldigi.
Ost´ õks sis tälle sääntse räti,
poiss üle suurõ poodi,
miä õks küsüte, Kaadsõ mass´,
pante hind, panõ-s vasta.
4470 Võtt´ õks tä siniste seest,
võtt´ verevä veerest -
sinidse^q ollõ^q õks täl säitsmesaalitse^q,
verevä^q viiekümmelitse^q.
Tropõ oll´ õks täl tuhandaliidsi,
4475 mito pakke papõrrahho.
Kaadsõ õks sis and´ tuu meele,
tuu keele keerätelli:
Taadsõ taha-s õks imp asto^q Alelõ,
veertä seto tä velele.
4480 Nimä^q õks sis käve^q käest kinni,
sõvvi^q sõrme nõal,
läbi lätsi^q õks nää^q liina kui lilli^q,
alõvost kui os´a^q.
Rikka^q õks lätsi^q rikast muudo,
4485 korgõ^q oido^q uhkõhõ.
Kaadsõ õks kui rahha raputõlli,
tingõrpunga tirtutõlli,
Kaadsõ õks tirtut´, esi ütél´,
kosilanõ kuulutõlli:
4490 “Külge või õks ma käändä^q kümme miist,
sälä taadõ säidse poissi!”
Taadsõ-õks-kõist, näiokõist,
tuvvi Tuula tütrekeist -

4495 kagoh timmä ka õks naa^q tundsõ^q turu säksa^q,
sallõ^q Saarõmaa esändä^q:
kõik küsse^q õks nää^q sõrmõst sõrmussit,
üle kundi kullatsit,
pääle küsse^q õks vil käerätte,
tahtsõ^q võtta taskorätte.
4500 Taadsikõnõ õks jo kõrgistõ kõnõli,
tahtsõ olla^q uhkõhõ,
Kaadsit pidi õks jo kõkõ kallepast,
ütel´ Alet alatost:
näile anna-s õks imp sõrmõst sõrmussit,
4505 üle kundi kullatsit,
umast anna-s õks imp käest käerätte,
taha-s anda taskorätte.
Kõik timä õks jo Kaadsilõ kallut´,
kosilasõlõ kuulut´.
4510 Kaadsi vei õks sis Taadsit söögimajja,
kulla hüvvä kuhnehe*,
koh õks naa^q istõ^q suurõ^q säksa^q,
ilmatarga^q esändä^q.
Sääl õks nää^q seivä^q kõrra aigo,
4515 maidsi^q süüke magusit.
Alekõnõ õks kõõ kai kavvõndõst,
vahtsõ mõrsjat vao takast.
Süä olli õks täl must kui muld,
miil rassõ kui raud.
4520 Kaadsi õks sis viidä-s pall´o aigo,
olõ-s turuh mitond tunne.
Ost´ õks tä liinast tuud viina,

alõvost armast juuke,
määne õks taa oll´ kõkõ kõvõp,
4525 võtit suuhtõ kui suhkro -
suurõ^q osti^q õks kõik herrä^q suhkroviina,
targa^q mehe^q mii-liime -
ollõ- pand´ õks tä -korvi ede pääle,
viinavaadi veere pääle.
4530 Oll´ õks täl iih hüä hopõn,
hüä hopõn, veeris verrev,
kellä^q õks täl pääl tilisivä^q,
kull´usõ^q kumisivä^q.
Kaadsi istõ õks sis Taadsiga pääle,
4535 mõlõba^q mõrsjaga.
Kaadsi võtt´ õks kui uh´a^q umma kätte,
võtt´ piidsa tõistõ pekko,
sis peivä^q õks nää^q kinni pisokõsõ,
anni^q aigo raas´kõsõ.
4540 Ale astõ õks sis mano alatohe,
kuts´arellõ kuulutõlli:
“Täämbä tohi-i õks ma minnä^q ti poolõ,
vääne^q ti värehille -
täämbä lätt õks jo rikas rinna pääle,
4545 korgõ kos´ajoogi pääle,
rikas lätt õks küll rahha sõiratamma,
umma kulda kukutamma.
No kuulõ^q õks, mu kullus kuts´arekene,
illos ede-istjakõnõ:
4550 jää^q õks sa täämbä tervest,
hoia^q minno hummogolt!”